

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pavli Fvschi Episcopi Sarnensis De Visitatione Et
Regimine Ecclesiarvm. Libri Dvo**

Fusco, Paolo

Romae, 1616

De Parochis, Et Eorum officio. Cap. Tertivm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61768](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61768)

DE PAROCHIS, ET EO-
rum officio.

CAP. TERTIVM.

S V M M A R I V M .

- 1 **P**arochorum plures sunt species, & de quibus hic tractatur.
- 2 Parochus debet examinari de titulo ordinum, & beneficiorum. De vita. num. 3.
- 4 Parochus debet facere professionem fidei, & infra quantum tempus.
- 5 Parochus tenetur residere in propria Ecclesia. Et si non est domus in parochia. nu. 6.
- 8 Parochus debet examinari de administratione sacramentorum. Quorum scientiam habere debet. nu. 9.
- 7 Sacerdos non debet habere duas parochias.
- 10 Parochus diebus festiuis quid debet exponere populo. Sacramentorum vim explicare. nu. 11. Pueros obedientia, & reuerentiam docere. nu. 12. & inter Missarum sollempnia. num. 13.
- Parents possunt cogi mittere filios ad Ecclesias. nu. eod.
- 14 Symbolum fidei explicandum est a parochio. Articulum credo sanctam Ecclesiam, declarando. nu. eod.
- 15 Hospitalitas seruanda est a parochio.
- 16 Parochus venit appellatione pastorum.
- 17 Parochi tenentur ire ad synodum diocesanam.
- 18 Libri qui sunt necessarij Parochio.
- 19 Officium Parochi in administratione baptismi quod sit.
- 20 Obstetrices examinanda, & instruenda sunt, circa formam baptismi.
- 21 Parochi quæ debeant obseruare circa celebrationem matrimoniorum. Sacerdos benedicens coniuges alterius parochi qualiter puniatur, nam. eod.
- 22 Sacerdos debet explicite scire præcepta legis. Laicos in hos excedere. nu. 23.
- 24 Parochus debet habere libros de baptizatis. De confirmatis. nu. 25. De contrahentibus matrimonium. num. 26. De omnibus existentibus, & decedentibus in sua parochia. num. 27.
- 28 Mors probatur per librum curati.
- 29 Parochiani sunt monendi in cultu festorum. Vbi multa de festis, & eorum obseruantia. Festiuis diebus quid, aut quomodo operari possit. nu. eo.
- 30 Parochus debet esse vigil, ut omnes confiteantur. Et non confitentes episcopo denuntiare. nu. 31.
- 32 Extranei non sunt de facili admittendi ad matrimonia. Et de nouo venientes ad parochiam, examinandi sunt. nu. 33.
- 34 Parochus debet examinari, & approbati ad confessiones audiendas.
- 35 Parochus debet scire differentiam inter sacramentum pœnitentiæ, & baptismi. Et quæ sit. ibid.

- 231
- 36 Suspecti de heresi, sortilegi denunciã
di sunt episcopo visitanti parochiã. 45
Item notorij peccatores. nu. 37. *star actus iudicialis.*
- 38 Parochiani debent denunciari episco. 46 Parochus debet visitare infirmos sue
po si frequentant ecclesias. *parochia, pauperes consolari, & a-*
lia opera pietatis exercere.
- 39 Parochus singulis annis debet adire
superiorẽ pro casu reservatione. 47 Episcopus non debet examinare paro-
chum in publico.
- 40 Episcopus habet ius retinendi sibi ca-
sus. 48 Episcopus debet corrigere sacerdotes
non celebrantes, sed vt frequentent.
- 41 Parochus alienum parochianum ad
sacramenta admittere non debet. 49 Puritas vite in sacerdotibus celebrã-
tibus plurimum prodest.
- 42 Parochus proprius quis dicatur. Et
quis vagabundorum. nu. 44. 50 Ministri Ecclesie dupliciter dicun-
tur mali.
- 43 Absolutio fori penitentialis est ad im-

ANtequam parochi cuiuslibet munus perscrutemur, videndum est, quot sint parochorum species, vt sic cognosci possit de quo parochi nostro erit sermo, & ideo secundum varia doctorum scripta dicendum est in præsentia. † Quod primo tres sunt principales parochi in hac nostra militanti ecclesia, quibus fidelium animæ a Christo domino nostro commissæ sunt, quorum primum locum tenet Summus Pontifex Vicarius ipsius nostri Redemptoris, successorq. Principis Apostolorum. ipsi. n. dixit. Matth. cap. 16. Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meã, & tibi dabo claues regni Cœlorum, & quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum in Cœlis, & quæque solueris super terram, erit solutum & in Cœlis. & Ioan. cap. 10. Pafce oues meas. Ipse namq. ex hoc gerit vices Dei in terris, & habet oēs in sua iurisdictione, si ad portum salutis venire volunt, supra lib. 1. c. 2. num. 2. Secundus Parochus est episcopus in toto suo episcopatu, pœnes quem

totius diæcesis cura imminet, vt in ipsa dicatur primus parochus, & parochus parochorum. not. doct. in capit. cum non liceat, de præscrip. memini infra eod. lib. capit. 20. post num. 10. Tertius dicitur præbyter parochialis certo populo sibi assignato, & de his duobus satis dicunt doc. omnes in c. omnis vtriusq. sexus, ibi proprio sacerdoti, de pœn. & remis. in 4. item senten. dist. 17. q. 1. & 2. Domi. Sot. dist. 18. quæst. 4. art. 2. addunt alij legatum in prouincia, pœnitentiarium eiusdem legati. Archiepiscopum in visitatione c. nostro de pœn. & remis. quem non facilliter admittit Sotus vbi supra, & dicemus infra lib. 3. Archipræbyterum ecclesie cathedralis multi volunt, quem similiter non admittimus gñaliter, nisi per certos fines, qñ aliud non est commissum. Item Vicarium generalẽ episcopi cõputamus, & denique quemlibet ab his potestatem habentem, cum dicatur in tex. vel de proprii sacerdotis licentia. hic aut tractamus de parochis per certas ecclesias distinctis, particulari populo assignatis, nam particularis

laris distinctus de populo sibi decto
 to cognoscit, non alius sacerdos, &
 verè dicitur proprius parochus, & vi
 de vnũ verbum per Frac. Rip. in suo
 tract. de remed. eontr. pest. vlt. parte,
 2 nu. 32. & infra etiã nu. 42. † Vnde
 episcopus visitans habet primo vide-
 re de titulo ordinis cuiuslibet paro-
 chi, si legitime sit ordinatus, non per
 saltum, in ætate requisita. A suo ep̄o
 vel sine litteris dimissorijs contra sa-
 crorũ canonum dispositionem: nam
 sunt suspensi omnes sic promoti, &
 si in suspensioe celebrauerint irregu-
 laritatẽ incurrunt, beneficijsq. pos-
 sunt priuari ex Reg. Cancell. Rij. II.
 sum. Pontif. incip. cũ ex sacrorũ late-
 Rebus. in pract. benef. fol. 331. Man-
 dos. lib. 2. fol. 32. plura Couar. in cle.
 si furiosus 1. par. §. 1. nu. 4. de homic.
 Item de ipso beneficio curato, quan-
 do fuit parochus inuestitus, si est in-
 trusus, si antequam promoueretur,
 hoc est, q̄ habens ipsum beneficium
 curatũ, non est promotus ad sacros
 infra annũ, sed post, vel nondum, ex
 illa generali dispositione, cap. licet
 canon, de elect. lib. 6. quia diceretur
 vacare beneficium, sine alia declara-
 tione, nec ep̄s ipse potest dispensare
 prorogando ipsum tempus, de ætat.
 & qualit. c. præterea, gl. magna in c.
 cum dilecti, de elect. etiã obtentu lit-
 terarũ apostolicarũ. dicit text. in cap.
 eam te decet, de ætat. & qualit. quan-
 do non dispensando esset mandatũ,
 nec iuuat post annum esse promotũ,
 quia prima collatio est nulla, sed no-
 ua opus est: nec facit fructus suos.
 Doct. in cap. cum venerabilis. de ex-
 cept. & in c. si. de rescript. lib. 6. & si
 dum in curia impetrasset ipsum be-
 neficium curatum, fecerit mentionẽ

de alio suo beneficio; etiã manuali
 ex text. si motu proprio, de præb. & ad
 prædicta de ordinibus, et promotio-
 nibus faciunt dicta in Concil. Trid.
 sess. 23. de sac. ord. cap. 5. 11. 13. sess.
 24. de reformat. gener. cap. 12. de in
 prædictis haberetur quis, vt intrusus
 in beneficio, nec eum iuuaret regula
 de triennali, propter verbum ibi ap-
 positum, vel si beneficium habuisset
 à superiore interdicto, vel non habe-
 bat potestatem cõferendi illud, gl. si
 ad Gomef. in ipsa regula, in princip.
 † Itẽ de vita, & statu suo inquirendũ
 est, ne sit scãdalosus, vel incorrigibi-
 lis, nãq. collatio beneficij non debet
 fieri infami, alias ipso iure non tenet,
 sed requiritur declaratio, secundum
 vnã opinionem, & verã, per regulã
 infamibus, de reg. iur. lib. 6. de quo dũ
 bitauit doctissimus Couar. in c. quã-
 uis de pac. lib. 6. pri. par. §. 7. num. 3.
 distinguens in iuris, & facti infamia,
 quod per ea, quæ alibi diximus, satis
 æque p̄cedit in hoc casu. Vide Abb.
 in cap. graue nimis, num. 11. de præb.
 Item si non præbeat pabula salutis
 plebi commissa, sed potius destruat,
 quã ædificet, procedat cõtra ipsũ,
 & quemlibet aliũ, etiã per priuationẽ
 beneficiorũ, seruata tamen forma. c.
 6. sess. 21. de refor. eiusd. Conc. Nã ni-
 hil magis est, q̄ alios ad Dei cultũ,
 & pietatẽ instruat, quã vita, & ex-
 plũ eorum, qui se dedicarunt diuino
 ministerio. sess. 22. de refor. c. 1. Conc.
 Trid. in primis verbis, alias, quis non
 debet fructum consequi de eo, quod
 nititur destruere, c. ex eo. de reg. iur.
 lib. 6. not. in c. at si clerici §. de adulte-
 rijs, & in c. cũ non ab homine, de iu-
 dic. per doct. Debet enim esse prædi-
 tus scientia, prudentia, & bonis mo-
 ribus,

ribus, vt merito fuerit vocatus in partem curæ ab episcopo, & oues sint ei creditæ, de quarum salute ex manu rapacis lupi cõfidendum est, dicit .n. Alexander III. Sum. Pont. in c. eam te. de ætat. & qualit. q̄ tales sint personæ eligendę ad curam animarũ, quæ scientia, moribus, & ætate Cõcilij congruant institutis. nam aliter super personam posse appendi cassatio, eo magis cū per electionem, de quo in c. super eo. de elect. & c. i. eo. tit. lib. 6. de quo alibi plenius dicemus, cum tractabimus de obiectione, quæ datur, vel in formã, vel in personã. † Et quã primũ ipsam ecclesiam curatã quis habuerit, videndum est, si intra duos menses fecerit professionem fidei (post tñ 6 Conc. Tri.) alias nullos facit fructus suos, non obstante quacumq. possessione, sess. 24. ei. id. Conc. de reformatione. c. 12. §. prouisi. eamq. professionem facere tenetur iuxta formã traditam a Pio iv. Pont. Max. in sua bulla incip. iniunctum nobis, sub anno 1564. ibid. Nouemb. Pont. sui 5. de qua dictum est supra lib. 1. c. 15. n. 15. quod, & indistincte seruandum est, nec dictos fructus sibi vëdicabit ep̄s, sed fabricæ ecclesie assignabit, cum Conc. non determinet ad quod specialiter, sed arguendo ab alio decreto contra non residentem sess. 23. de reformatione. c. 1. §. si quis autem, ad fabricã ecclesie, vel pauperibus assignando, infra c. prox. n. 4. aut a sede Apostolica indulgentiam obtinuerit de ipsis, & ita obseruatur. † Et parochi omnes animarum curam gerentes ad id etiam se astrictos esse cognoscant, vt cõtinuo inhabitent in domibus suarum ecclesiarum, vt ibidem diuina-

celebrantes p̄sto possint esse omnibus, in administrandis sacramentis, ne aliquis (quod Deus auertat) decedat ab hac vita, per suam desidiam, & negligentiam, sine sacramentis, debet enim tunc puniri, & per suspensionẽ, & priuationem: nam canon ligat eum residere. sess. 6. de reformatione. cap. 2. supra cap. præced. num. 7. quia grauis esset iactura vnius animæ, cuius prætio totus mundus comparari non potest, secundum Bern. & August. maius damnum est in ammissione vnius animæ, quam mille corporum, & mortaliter peccat. Nauar. in Manual. cap. 5. num. 131. vers. 17. & 20. & quam valde meritorium est etiam tempore pestis oues commissas non deserere, idem cap. 24. num. 11. vers. 2. † Et ideo si domus non est contigua in ipsa ecclesia, interim quod omnia via possibili procuratur fieri, & accommodari, resideat in loco ipsius parochiæ, & non extra, per eandem rationem, sub præcepto ipsius residentie alleg. cap. 2. & extat bulla Pij Quarti incip. in suprema milit. eodem ann. 1564. & alia amplior constitutio Domini mei Pij Quinti felic. recordat. incipientes, de qua supra lib. 1. cap. 15. num. 17. per quam episcopi pœnis, & censuris ecclesiasticis, etiam tamq. Apostolicæ sedis Delegati, & eius constitutionis tenore suo arbitrio imponendis, conueniunt curatos ad residendum in proprijs ecclesijs, nam vbique visum est (Deo Optimo Maximo fauente) residentiam curatorum animarum salutis profecisse. † Nec ex cuiuslibet dispensationis obtentu quilibet parochus tueatur tenere duas parochiales ecclesias, seu vnã parochialem, & aliam curatam.

tam. contra formam ipsius generalis Concilii Tridentini. sess. 7. de refor. cap. 4. sess. 24. de reform. gener. cap. 17. & si quis obtinuerit, & dimittere distulerit infra spatiū sex mensium, potest tempus obligationis Concilii Trid. decretorum, vt dixi eod. cap. 15. nu. 21. omnia sua beneficia declarantur vacare, nec fructus tua cōscientia accepit, iuxta decretum præfati canonis. 17. §. illi vero, qui in præsentia nec sunt reuocatae poenę impositaę per extrauag. Ioann. 22. execrabilis. §. qui vero, de præb. vt etiam reddatur inhabilis ad ordines sacros suscipiēdos et aliud beneficium ecclesiasticum habendum, quodcunque fuerit, cum periculum animarum contineat pluralitas beneficiorum. cap. quia in tantum, de præb. idque perniciosum est, vt inter crimina habere plura beneficia voluerit. Bernar. Diaz in sua pract. crim. cap. 42. nisi ipsaę duæ ecclesiæ curataę essent adeo pauperes, & contiguaę, vt nec vnus in ambabus possit viuere, quia videtur posse dispensari per episcopum, seu tollerari. gl. 2. quæst. 1. in sum. alia glossa in 52. Regul. Cancell. per optimum tex. in cap. eam te, de ætat. & quali. cum sua gloss. discurrit per alias causas Martin. Nauarr. in Manual. cap. 25. num. 125. cum quattuor sequent. licet non ita clare in capit. 23. num. 15. vers. 11. † Diligentiusq. instandū est, vt quilibet examinetur de ratione administrationis sacramentorum tempore, loco, & modo debitis, & si iuste formam & Ritum. S. R. E. communis matris, & Magistræ, ipsa sacramenta administret, cum suis cæremoniis, & si in aliquo vacillet instrui debet, maxime circa sacra-

mentum pænitentiaę, & baptismi, ne ordine præposito, & confuso in cæremoniis eorum, & administratione procedat, si in omnibus a suo superiore est admissus: indecens est enim quippe, vt ubi maius imminet periculum, ibi minus attendatur: contra tex. capit. vbi de electio. lib. 6. vnde euenit, vt sacramenta non rite sint collata, & laicorum scandalum exortum sit: Ideo dixit notanter Siluestr. Prier. de strigma. lib. 2. fol. 14. quod quando ritus baptismi non fuit ex toto bene obseruatus, experientia docuit non nullos liberatos ex rebaptizatione conditionata, qua tamen vti non licet, nisi in dubio: nam deficientibus ipsis, quæ sunt in baptismo annexa, Diabolus minus recedit ab homine, & sacerdotes ignorantes circa eiusmodi multos defectus admittunt, quod est notandum, & bene aduertendum. † Quare vt fideliter id exerceri possit, debet quisq. plene scire formam administrationis, & materiã, de quo Martin. Nauarr. in Manual. cap. 25. nu. 133. & quæ præcedant in ordine vnumquodq. sacramentum, & quæ sequantur, quæ item concomitentur, discrimina peccatorum, vt cognoscantur graua a leuioribus, modus etiam medendi, vt possit imitari verum medicum vtentem vino, & oleo. Ioan. cap. decimo, ac denique omnia communia pertinētia ad fidē & ad mores, vt bene differit Petrus de Soto. de instit. sacerdot. de peccat. descri. lect. prima, vsq. ad finem operis, inde legitur apud Malach. cap. 2. labia sacerdotum custodiunt scientiã, & in psal. 131. sacerdotes tui induantur iustitia, & vitium est ignorare, quæ decent

decent in officio accepto, immo, & plerumq. peccatur mortaliter, quia notabile damnū spirituale sequitur, Nauar. Man. cap. 23. nu. 47. cap. non est putanda. 7. q. 1. propterea Iudas Machabeus sacerdotes idoneos elegit, qui mundarent templum Domini. 1. Machab. c. 4. templum Dei sumus nos, & spiritus Dei habitat in nobis. testatur Apost. 2. ad Cor. c. 6.

10 † Officiūq. principale parochi est studio diuinarum litterarum incumbere, & diebus dominicis, & festiuis, & quadragesimæ: (nisi legitime impeditus fuerit,) quia tunc per alium idoneum debet plebem sibi commissam salutaribus medijs pascere, verbum Dei prædicando, explanando, & declarando sacras scripturas, vt sic satisfaciatur suo muneri & præcepto sacri Conc. Trid. sess. 5. de reform. c. 5. §. Archipresbyteri, quoque plebani, & quicūq. parochiales ecclesias, vel alias curā animarū habentes. & sess. 24. de reform. gen. cap. 4. sæpius illa tria fidelibus commemorando: futurum siquidem iudicium, in quo omnes nos ante tribunal Domini nostri Iesu Christi repræsentari oportet in propria carne. Iob. cap. 19. pœnas inferni, & 3. beneficia nobis diuinitus collata, vt sic omnes ad viam salutis conuertantur, & vnusquisque cogitet, quia mors non tardat. Eccl. c. 14. ex illo Senecæ: tēdimus huc omnes, hæc est sedes vltima. Hypoc. in prin. Aphorism. vita breuis, ars longa, & dicitur. Matt. c. 24. vigilate, quia nescitis, qua hora dominus vēturus sit. Iob. cap. 13. homo natus de muliere breui viuens tempore. Mart. Nauar. in cap. 1. §. desseat, num. 4. adducit etiam dictum Poetæ.

Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus.

Et ibi vide alia in materia, & tex. in extrauag. dudum, de pœni. & remis. col. 3. propter vitæ hominum breuitatem. † Cumq. in ipsius diebus administrat sacramenta, ipsorū vim, & effectum exponere ipsis fidelibus, etiam vulgari sermone, iuxta Catechismum editum, & trāslatum, quod, & episcoporum munus præcipuū est, vt curent ipsos parochos adimplere. ex alio decreto eiusd. Conc. sess. 24. de reform. gen. cap. 7. Nam effectus baptismi, & vis, est remissio omnis culpæ originalis, (& actualis etiam in adultis) omnisq. pœnæ, quæ pro ipsa culpa debetur, Confirmationis, quia in ea datur spiritus sãctus ad robur, sicut datus est Apostolis in sãcto die Pentecostes, vt christianus audacter Christi confiteatur nomen: Eucharistiæ in anima digne sumente, est vitæ spiritualis nutrimentū: quam vitā, & baptismus præstitit, & confirmatio corroborauit. Pœnitentiæ est absolutio à peccatis, & restitutio ad statum græ, & peccator à peccato resurgēs, aliqñ ad maiorē gratiā, quā vnquam habuerit, resurgit s̄m proportionem suæ contritionis, quā antea habuit S. Tho. 1. par. q. 89. art. 2. Extreme verò vnctionis, mētis sanatio, & inquātū expedit ipsius etiam corporis: Ordinis est augmentū gratiæ, vt quis sit idoneus minister in ecclesia Dei: & effectus matrimonij est trium bonorū operatio, spei prolis suscipiendæ, & educandæ ad cultum Dei, Fidei, quā alter alteri seruare debet, & 3. indiuisibilitatis matrimonij, propter hoc, quod significat coniunctionem Christi cum ecclesia, ex cōstitutione

Conc.

Conc. Florent. sub Eugen. 4. §. 5. eccl. par. 4. col. in fine volum. libri sexti. an. 1440. cum seq. hæc pōt parochus exponere, & declarare s̄m suā & audientium capacitātē. † Puerosq. ipsis diebus docere fidei rudimenta, & debitam reuerentiam, & obedientiam exhibere Deo, & parentibus, ex præcepto eiusdem Conc. ipsomet c. 4. §. iidem, quod hodie tacillime effeci potest ex variis libellis emanatis ad declarationē doctrinæ christianæ, p̄ter Catechismum magnum Romæ editum iussu Pij V. & alium Petri Canisii, præcipue paruorum, quæ item retuli supra lib. 1. cap. 16. nu. 14. & tenentur parentes, & compelli possunt ipsis diebus mittere pueros ad ecclesiā, ut prædicta consequantur, ut eod. c. est decretū, & extat tex. c. ut quisq. de vita, & hone. cle. ut sit omnibus fides coniuncta cum timore filiali, quæ verā contritiōnē producit. in Conc. Colon. in Ench. Christi. insti. §. hæc ergo, ut credendo amemus, credendo diligamus, & credēdo in eū eam? & sic ipsi pueri primū animas discant habere eruditās, in proh. ff. §. illud vero, psal. 110. 13 initium sapientiæ timor Domini. Et ne bona sint absconsa in ore clauso, quasi oppositiones epularum circumpositæ sepulchro Eccl. c. 30. semper debent ipsi curā animarum habentes inter Missarum sollempnia exponere, quæ in Missa leguntur in epistola, & in euangelio sess. 5. de refor. cap. 2. & cap. 7. sacrūq. Missæ mysteriū declarare. ex alio instituto præfati Conc. sess. 22. de sacrif. Miss. cap. 8. Sic enim animæ fidelium spirituali cibo pascuntur, ut cognoscant, & glorificent Deum factorem suum, præcipue in canone Missæ, quem purum omniterrore, & in ipso esse sanctitatem, & pietatem prædicamus, & tenemus, ead. sess. 22. cap. 4. & can. 6. Si quis dixerit canonem Missæ errores continere ideoq. abrogandum esse, anathema sit, Mart. Nauar. in Man. cap. 21. num. 10. 14 † Symbolum etiam fidei docere, & exponere iuxta doctrinam sanctæ ecclesiæ, cum Apostoli pro institutione (spiritus Sancti gratia concessa) fideique exaltatione in vnum vniti compilarunt, vel explanare, secundum quod in Missa cantamus, vel aliquando declarare symbolum beati Athanasii, ad damnandū errores propter hæreses exortas, compilatum, ut ex Catechismo apparet, & ex dictis facillimè dom. Cardin. Aracel. de symb. Apost. cap. 1. & aliis seqq. & diligentius attendere in explicando articulum illū VIII. Credo sanctā ecclesiam, declarando veritatem, & importantiā ipsius, quia magna est eius vis, do. Card. Hosii. in libr. confes. cap. 14. de symb. & ex Catechismo. fol. 103. satis clarū est, ut nō grandis remaneat parochis labor. † Nec excludimus, quin ex eius prouentibus, cum occurrit, ut non teneatur seruare hospitalitatem, quæ tanto placet Deo, & ad quam seruandam hortatur Synodus Generalis Tridentina sess. 25. de reform. gen. cap. 8. vnde dicit Apostol. ad Hebr. cap. 13. hospitalitatem nolite obliuisci: per hanc enim quidam placuerunt Deo, Angelis hospitio receptis, immo non seruādo potest excommunicari, per gl. in extravag. execrabilis, in verb. debita. Dom. Ioānis XXII. de præbend. de qua hospitalitate dicimus latius infra hoc libro. capit. 13. vbi particularitèr de sua materia diffuse tradit. & vide in Conc.

Concil. Metiscon. c. 11. vbi non adimplens ipsum decretum, indignatione diuinæ proculdubio incurrit maiestatis, ipsumq. statutū auribus omnium christianorum prædicari. † Quia appellatione pastorum parochus continetur, sicut pastor curam habet ouium, vt doctissime explicat Petr. de Soto de inst. facer. & de plebe sibi commissam rationem Deo redditurus sit, iuxta dictum Apost. ad Heb. eo. cap. 13. & sequitur Do. Card. Hosii. de sacr. vern. ling. col. 7. nam ipse appellatur pater, c. omnes qui. 3. q. 5. c. sacerdotes. 6. q. 1. & panem spiritualem, & materiale frangere tenetur. Isai. c. 17. nec eueniat lamentatio prophetæ eiusd. Hierem thren. 4. paruuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis, in Conc. Tri. sess. 5. de refor. c. 2. §. 1. Vnde nocte, & die meditari debet in lege domini, quo possit esse salus populi sibi commissi. psal. 1. † Et cum episcopi singulis annis synodum dioecesanam celebrare debeant, ex decreto eiusd. Concil. sess. 24. de reform. gener. cap. 2. §. synodi. tenentur parochi ad ipsam accedere, iuxta idem decretum, statumque suarum ecclesiarum relaturi, si quid reformatione opus est prouideri possit, ex alio decreto, hæreses detestando, decreta Concilij recipere, & obedientiam summo Romano Pontifici spondere. sess. 25. de reform. gen. c. 2. §. ceteri vero. Vbi quid sit tractandum infra lib. 4. dicemus. & plerumq. etiam alij Abbates, & præbyteri, cum de vniuersali reformatione agendum est. Henr. de Bottis in suo trac. de synod. episc. 2. par. nu. 20. & dixi in famil. sing. in lit. A, nu. 1. latius in secunda impressione. Idem dicimus de capitulis eccle-

siarum, quod sunt vocanda, & admittenda in Concilijs prouincialibus, ex decisione Innoc. Tertij. in cap. fin. de his, quæ fiunt a præl. sine conf. c. vbi gl. dicit, quando laici admittendi, & vide Abb. ibi nu. 2. & in cap. graue nimis de præb. quando verteretur eorum interesse, si de ipsis principaliter tractandum sit, vel saltem sint præsentibus. idem Abb. in c. conquæstus. num. 5. de ser. † Vt autem ipse parochus melius in suo officio instruatur, debet habere aliquos libros necessarios: quod omnino curabit episcopus Missale, Breuiarium, (de nouis) Catechismum, Concilium Tridentinum, aliquas summas pro instructione administrationis sacramentorum, & resolutione casuum in foro conscientiarum. vt idem dixi supra. lib. 1. cap. 23. nu. 3. etiam summas vulgares, ipsum Catechismum, ex eo. Conc. sess. 24. de refor. gen. c. 7. Vtilem summulam sacramentorum Francisci Victoriarum, tractatum sacerdotalem, nec sufficit prouidere, quod habeat tantum, sed habendo discurrat, & peritiores in dubijs consulat, quia non sufficit libros tenere, sed eis studere, & bene. gl. in l. vnicuique C. de prox. sac. scri. lib. 12. vbi tex. dicit, laborum comparatione superatur, ne se doctum putet, cum ignorans sit, de quo dicit Apost. ad Rom. capit. 1. euauerunt in cogitationibus suis & credentes se sapientes, stulti facti sunt. Ideo stultitia maior est, cum quis se sapientem putat. Eccl. c. 10. In via stultus ambulans, cum ipse insipiens sit, omnes stultos æstimat. quare parochus otiosus esse non debet. † Sed insuper attente vigilare circa sacramentum baptismi, vbi officium suum multum videmus versari,

versari, vt antequam ad ipsius administrationē intret, præscrutetur, qualiter nouum militem in Christiana Religione est accepturus, ideo videat, qui fuerit electus ad leuandum baptizandum de sacro fonte, & non alius admittatur, non sit is hæreticus, excommunicatus, sciat symbolum fidei, orationem dominicam, salutationem Angelicam, ipseque aduertat ad singula, per ea, quæ diximus sup. eod. c. post n. 8. alias episcopus suo arbitrio puniat contrafacientes, sess. 24. eiusdem Concil. de reform. matr. c. 2.

20 §. si parochi culpa. † Et vt omnibus, quæ perditionem animarum causare possunt, obuietur, diligentes sint ipsi parochi in eorum parochiis obstetrices inquirere, qua forma stante necessitate baptizent, & vbi eas errare inuenerint, doceant, corripiantque. & episcopo denuncient, eisque mandare non aliter se intromittere, nisi imminente necessitate, & propter difficultatem exitus partus, vel periculo stante non sufficere tempus ducendi ad ecclesiam, quibus imminentibus, vel ob carentiam sacerdotum, quilibet baptizare potest clericus, laicus, mulier, de conse. dist. 4. c. quicumque & c. mulier, vnus alteri digniori deferendo, S. Tho. 3. p. q. 67. art. 4. Nauarr. in suo Manual. cap. 22. num. 7. Vidimus enim semel in nostra Ecclesia prima Rauellen. magnam matronam & antiquam solitam in filiis nobilium, pro obstetrice vocari, in casu vnus pueri, qui illico decessit, & quem in Ecclesia seppelliri instabant parentes, cogitantes per illam fuisse baptizatum, quam cum in examen duceremus, respondit multis presentibus, se eum baptizasse, cum aquæ proie-

ctione, dicendo Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto, exinde usum accipiendi interdiximus dolentes de facto. Vnde cauti debent esse parochi de hoc, vbi salus animarum consistit, cum nec possit ille in loco sacro se-

21 pelliri. † Caueatque insuper parochus ne prætermittat obseruare decreta ipsius Concil. eadem sess. de reform. matrim. cap. primo, vt quæ ibidem statuta sunt circa matrimonia contrahenda adimpleat, neque sponso alterius parochi sine ipsius licentia benedicat, aliter suspensum se sciat arbitrio eius ordinarij, cuius parochus interesse debebat, in §. quod si quis, eodem cap. & declarat Dom. Cardin. Aracæl. de sacramen. matrimon. cap. 63. docendo quæ sunt obseruanda, & quando non: in temporibus prohibitis a sancta Ecclesia, non fiant sollempnitates nuptiarum, eadem session. cap. decimo, quamuis consumare per copulam sine sollempnitate nuptiarum, & sollempni translatione, non prohibeatur, dicit Martin. Nauar. in suo Manual. cap. vigesimo secundo, nu. 71. pro eodem cap. decimo, not. denuntiationesque requisitas faciat in propria, non in alia ecclesia, & quando coniuges sunt ex diuersis parochiis in vtraque fieri debent: benedictio tamen ex inueterata consuetudine fit a parochi mulieris, quia vir ad domum mulieris accedere debet, pro hoc actu, & si ad habitandum, dicit esse signum maximæ tristitiæ. Rolan. a Vall. doctor Casalensis in tract. de lucr. dot. quæst. 16. num. 4. (ad illud vero de temporibus prohibitis vide ad plenum in tract. templum, omnium iud. de potestat. Pap. circa ma. cap. 1. §. 4. num. 31. fol.

131.) & si omittat denunciations, vel vnam, & matrimonium consumetur, defectus ipsarum non irritat matrimonium, si tamen superueniat impedimentum, hanc coniuges debent habere pœnam, quòd sunt separandi sine aliqua spe habendi dispensationem: nec ipsas debet parochus omittere, etiam q̄ impedimentum sit ortum, quia possent esse aliqua impedimēta præter illud, nisi episcopus ex causa remiserit. §. quòd si aliquando. cap. 1. idq. attendat, ne sponsus vadat ad sponsam, ante ipsas denunciations, & ipsum matrimoniū contractum, nam licet Conciliū non imponat, potest episcopus prohibere, & hoc ex causa propter scandala, quæ oriri possunt: si tamen vadat, & consumat, reperto gradu prohibito, pœna incestus puniuntur, hæc q. sunt notanda à parochis, & infra latius de sacramentis dicemus, copiam ipsius capituli contentorū vulgari sermone in multis optimā iudicamus, quā episcopus procuret assignari, vt libētius parochi, quæ gesturi sunt, ipsi intelligant. † Instruendusq. est ipse parochus, vt sciat præcepta legis explicitè, ex quibus plebē sibi commissam possit docere; sicuti instrui omnes possunt ex adducto Catechismo fol. 396. cum plur. seqq. Ex ipsorū enim notitia cognoscitur diuina voluntas, quam quilibet fidelis cognitā sequi debet. dom. Card. Arac. de præcept. diui. cap. 1. & cap. 4. Adorando in Patre summā maiestatem; in Filio fideliter asserendo summam veritatē, & in Spiritu sancto sincere amando summam bonitatem. sunt etenim omnia præcepta eius nobis possibile, in eod. tractat. cap. 5. Quia iugum eius

suauē est, & onus eius leuē. Matt. 23. sic diffinitum contra hæreticos in Conc. Trid. sess. 6. de iustif. cap. 11. & can. 18. Si quis dixerit Dei præcepta homini etiam iustificato, & sub gratia constito esse ad obseruandum impossibilia, anathema sit. Vnde dixit idem Dom. Card. Aracæl. de sacr. baptis. cap. 66. in fine, quod dicere nō possum præstare, quod noui, est hæresis Manichæi, ideo obseruantia mandatorum Dei omnibus prædicari debet, cum sit perquam necessaria, eod. loco Cōc. can. 20. Quia maxima pars nostræ iustitiæ consistit in obseruantia mandatorum Dei. Dom. And. à Vega lib. 2. defens. Conc. Trid. quem refert Alphons. Aluar. in suo Specul. 23 in tract. de prædestin. † Vnde parochus cum habeat curam aliorum, debet laicos in hac notitia excedere, & quæ conueniunt explicitè scire, nāq. ipsius est officiū prædicare, & docere populū. cap. sane, & ibi Abb. de celeb. Miss. notat Bal. in rub. C. de sum. Trin. In his præsertim, quæ scire omnibus est necessariū ad salutem, ead. sess. 5. de refor. c. 2. §. Archipresbyteri quoque. Nā ex hoc nullus excusationē habet, quòd ea seruare non posset, quia & si non propria virtute, tamen cū adiutorio diuinæ gratiæ potest. Dom. Flor. in sum. 1. par. tit. 4. c. 2. §. 2. & semper q̄ aliquid sit contra aliquod de decem præceptis legis, dicitur esse mortale, nisi aliqua ex tribus causis positis per Mart. Nauar. in Man. cap. 1. nu. 4. excuset. Quia solum propositum transgrediendi, & desiderium deliberatum id faciendi, seu voluntas vera, & expressa delectandi in ipsa transgressione, est ad mortale. ibid. num. 9. quod omnino debet

debet scire parochus pro sacramento penitentiae, declarando ipsa diuina praecepta obseruari sine fide non posse. August. de fide, & oper. cap. 13. & in praefat. psal. 31. cap. placuit, de conse. dist. 4. & in omnibus diligenter attendere, quia dicit Apосто. iacob. in sua canonica cap. 2. si quis totam legem obseruat, & in vno offendat, factus est omnium reus: quod dictum exponit gl. optima in c. 1. de pen. dist. 1. do. Flor. in 4. tit. 14. c. 5. §. 2. Annuntiando, item cum breuitate, & facilitate sermonis vitia, quae eos declinare, & virtutes, quas scitari oportet, vt poenam aeternam euadere, & vitam caelestem consequi valeant, na per vnu peccatu omnes virtutes diminuunt, vt multi dicunt, & per conclusiones tradit Mart. Nauar. in cap. fratres. nu. 113. cum seq. de pen. dist. 5. & sic defleat virtutem, qua interim caruit, ea. dist. c. 1. §. defleat. † Et vt muneri cuiuslibet parochi sit satisfactum, statuendum est simul, & inquirendum, si quilibet parochus detineat, & fecerit librum de baptizatis, in quo nomina, & cognomina ipsorum sint descripta, parentumque, si de legitimo matrimonio, cum nominibus patris, vel patrinorum, die, mense, & anno, dieque natiuitatis (licet in hoc vltimo non omnes consentiant) exemplum ponitur pro nouitiis, die primo Septembris 1577. in parochiali ecclesia sancti Ioannis Rauellensis diocesis. ego N. presbyter, parochus ipsius ecclesiae baptizauit Petrum Castaldum natum die 26. Augusti proximi, cuius parentes legitime coniuncti sunt, talis enim pater eius, vel patrinus tales. & si non est notus de parentibus, dicat talem expositum, &c.

ex hocq. libro probatur aetas cuiuscumque in ordinibus, in beneficiis, dignitatibus, officiisque publicis, in quibus certa aetas requiritur. Petr. Rebuff. super consuet. Fran. lib. 2. de sepult. ar. 1. gl. 2. & hunc librum fieri, est praecipuum ex Con. Trid. sess. 24. de reformatione matrim. cap. 2. §. parochus, quod est ad modum utile, & vbiq. per praelatos ordinatum. † Similiter librum de confirmatis ab episcopo, id est in militiam Christianae religionis roboratis, cum iisdem nominibus ipsorum parentum, & patrinorum, cum exinde cognatio spiritualis contrahatur, eo. cap. 2. §. ea quoque, ex identitate eiusdem rationis: & hoc potest Archiepiscopus inquirere in prouincia, seu alius visitator Apostolicus, & vbiq. passim obseruari videmus: qui liber praecipue ad duo seruit, & quae non reiterentur hoc sacramentum, quae expressse prohibetur, quia in eo character imprimitur, sess. 7. in Conc. Trid. de sac. in gen. can. 9. Innocen. in cap. 1. de baptism. S. Thom. in 4. dist. 4. gl. 1. artic. 4. Dominic. Sot. eod. lib. dist. 7. quae est vnica, art. 5. & si reiteretur scienter, mortaliter peccatur, non tamen incurritur irregularitas, quia iure non expressum. Sotus eod. ar. 5. dom. Card. Aracael. de sacra confirm. cap. 21. Couarr. in cle. si furiosus. 1. par. num. 9. vers. sed, & illud, de homic. vbi quare aliud in baptismo, (licet contrarium voluerit Simon Maiol. episcopus Vultur. in suo tractat. de irregul. & can. imped. capit. 15. num. 1. & 2. quod non est verum per supradicta.) Item secundo cum aliquis ad ordines ecclesiasticos promouetur, sciatur, si est confirmatus, alias confirmetur, sicq. de profitentibus

tibus religionem, vt latius infra in li-
 26 bro de sacramentis. † Satisq. vtile fuit
 introduci ex eod. decreto de reform.
 matr. cap. 1. §. habeat. haberi libros de
 matrimoniis contractis, vt videri pos-
 sit si matrimonium sit legitime con-
 tractum, & rite, iuxta ritum. S. R. E.
 non clandestinum, in quibus nomina
 coniugum cū testibus, die, anno, men-
 se, loco cōtracti matrimonii, & factis
 debitis tribus denunciationibus, vel
 ex causa de ordine episcopi omissis,
 sint descripta, quibus demū fideliter
 conseruatis, possit in futuru de faci-
 li certitudo cognationis, & affinitatis
 præseruari: sic. n. inuestigatur melius
 quod impedimentum obsistat ex ge-
 nerali ordine Innoc. Tertij. in capit.
 cum inhibitio. vbi Abb. num. 7. de
 cland. despons. hoc etenim si antea
 obseruatum fuisset, non essent tanta
 matrimoniorū impedimenta, ex qui-
 bus sedes Apostolica pro dispensa-
 tionibus continuo fatigatur, ipsis nē-
 pe ignoratis homines facilius con-
 traxerunt, sic itaq; in omnibus opus
 27 fuit noua reformatione. † Ex quibus
 admodum proficuum iudicauerunt om-
 nes, vt quilibet etiam parochus habe-
 ret librum cum inscriptione omnium
 existentium in sua parochia per no-
 mina, & cognomina, & de nouo
 venientium, recedentium, atq. moriē-
 tium, nam ex hoc sciet, super quo sit
 constitutus pastor, quæve oues sibi
 creditæ, nec labor erit in inuestigan-
 do, quis ab officio christiano absit,
 idq. etiam ordinauit synod. prouin.
 Medio. 2. par. tit. de dilig. ab epif. ver.
 3. Sed illud de morientibus fuit mul-
 to prius ordinatum in Francia per le
 29 gē Regiā, testat Petr. Rebuff. eo. trac.
 38 de sepult. art. 2. per totū. † Et illa vti-

litas quippe resultat maior, qualiter
 probabitur mors, & tempus mortis,
 nāq. recurritur ad librum curati, quē
 fecit de sepultura, ex quo haberi pōt
 notitia de morte alicuius, per annum
 mensem, & diem (& si apponat hora
 vtilius reditur, propter lites de benefi-
 cio vacato per mortem beneficiati in
 concursu datarum, licet sit admodū
 difficile) vel dubitatur, an quis fuerit
 mortuus in excommunicatione, quia
 signum absolutionis est sepultura ec-
 clesiastica, vt ibidem not. scribit Re-
 buff. eod. art. & alio art. 4. vbi tractat
 apud quem debet retineri talis liber.
 hodie sufficit esse apud ipsum curatū
 fideliter tñ, cum sit persona publica
 & approbata, & superiori ad omnem
 requisitionem cōsignet, vel si ad aliā
 ecclesiam translatus fuerit: qualiter
 aut alijs modis vltra prædictum de li-
 bro curati probetur mors, si agat de
 magno, aut maximo præiudicio, po-
 nunt doct. per illum tex. & gl. in cap.
 quoniam frequenter. §. porro. vers. si
 autē. vt lit. non contest. non prouoc.
 Abb. n. 12. & Fel. Corset. in suis sing.
 in verbo mors. Apostil. ad Abb. Ant.
 Franc. eo. n. 12. ex productione testamēti
 dicit praticari in curiis, Cassan. in
 proh. conf. Franc. Burgund. in tex.
 quæ par. mort. nu. 6. vsq. ad fin. quā-
 doque per longam absentiam, vt
 centum annorum, ex quibus longeva
 dicitur vita hominis. C. de sacr. sanct.
 eccl. l. vt inter diuinum, etiam per
 quinquennium, & nihil scitur, nec
 auditur. ratio est in. l. vxor. C. de re-
 pu. Aft. in l. vt de successionibus
 num. 52. de success. nob. in feud. in
 29 Const. Regn. Neap. † Et cum
 festa pro sãctificatione nominis Dei
 sint introducta, monendus est popu-
 lus

ius frequenter a parochio, vt ipsa colat, pariterq. omni deuotione veneretur. c. 1. de fer. c. 1. de consec. dist. 3. vt fiat deuota, & religiosa celebratio festorum. ex decreto Conc. Tri. tit. de delet. cibor. ieiun. & dier. fest. abstinereat ipse populus a celebrandis festis gentium, primos dies mensium, solares, lunares vt. 6. Conc. Gen. Constantinop. cap. 6. prohibitum fuit, namq. obseruatio calendarum, domusue laureo, aut viriditate vngere, nō christiana, sed paganorum est. cap. non licet 26. quæst. 7. & talia obseruantē vinculo anathematis ligauit Zacharias Papa. eadem quæst. c. si quis, & c. non obseruetis, & cap. quis existimaret, vbi illud est sæpius publicandum, graue esse peccatum menses, & annos obseruare, in quo sollicitudo parochi admodum requiritur, vt examinent actus, qui fiunt, & in his, quæ dicuntur, & obseruari volunt, & secundum quod virtus artis extēditur. Tab. in verb. augures, & si ad sanitatem consequendam: Archid. eod. capit. non obseruetis: Mart. Nauar. in Man. cap. 11. num. 23. vsque ad finem. Medici tamen licite obseruant certos dies circa medicinas, & flebotomias dādas ægrotis, & rustici obseruando tempora ad seminandum in c. si quis, ead. cau. & quæst. & allegatos talibus curiosis vanitatibus de honestatis eiiciat episcopus a parochia. 16. quæst. 5. cap. episcopi. tamen de cognitione herbarum non est prohibitum, nec superstitiosum, vnde dicere, si biberis hanc herbam tritam venter non dolebit, aliud si hanc herbam collo suspenderis venter non dolebit, primum licitum, secundum superstitiosum. August. lib. 2. de doct.

houp. 02

Christ. cap. 29. & vide S. Thom. libr. 3. contra gentes. cap. 124. cum sequitur quod corpora cælestia non imprimant in nostros intellectus, & per Arnal. Alb. in tract. de agnos. assert. cath. & hæret. quæst. 16. abiiciendo reprobatur errorem Priscillianistarum volentium vnumquemque nasci sub dispositione stellarum. Gregor. Papa in Hom. Euang. Matth. c. 2. est ergo (vt dicit dom. Petr. lib. 4. c. 5. nu. 3.) obseruatio festiuitatum, quasi quædam inchoatio beatæ vitæ quam expectamus, in qua erit assidua Dei laudatio, in quibus magis debet christianus memorare peccata, cōteri, veniam petere, laudem de beneficijs Deo dare, in ecclesijs polixi orationibus insistere. supra lib. 1. cap. 14. nu. 9. & quia triplex est seruitus, qua ligantur homines. Prima quādo homo seruit peccato, qui etenim facit peccatū, seruus est peccati. Matth. cap. 8. 2. Petr. capit. 2. ad Rom. 6. & hoc est contra finem huius præcepti de obseruantia festorum, cum peius sit, quam facere aliquod opus seruile manuale. Secunda homo seruit Deo per cultum patriæ, & hoc mandatur expræssius, vt diebus festiuis Deo seruiatur. Tertia dicitur hominem homini seruire corporaliter laborando, quæ opera seruilia ijs diebus festiuis prohibentur, tamquam impedimentum præstantia diuino cultui, & dicitur opus seruile corporale, cum non pertinet ad salutem necessariam corporis, vel proximi, & quod homo ex alijs non alienetur a contemplatione cælestis patriæ, Deum cultu patriæ adorādo, sanctorum corpora venerādo, per quæ nobis multa bona proueniunt, sessio. 25. Concil.

Q. Trid.

Trid. de inuoc. supra lib. 1. cap. 8. & ideo ipsos dies prophanare per peccata grauissimum iudicatur. August. psal. 91. do. Cardin. Hosi. in libr. conf. in expli. 3. præcept. capit. 79. circa finem, nec in eis finem debitum, ob quem festa inducta sunt peruertere in malum: sicuti de festis Romanorum scribit Macrobius lib. 1. Saturnal. c. 16. de quo Anto. de honc. de pia festor. obser. & celebra. cap. in religiosa. de conse. dist. 1. Luc. de Pen in l. nemo. C. de spectac. lib. 10. glos. ad Ray. de num. collet. Quorum sanctorum festiuitates frequentius celebramus in die mortis, quia tunc transeuntes ad gloriam dicuntur renasci. Roman. sing. 33. quia cras. adducens gloss. in l. cum quidam. ff. de ann. legat. & melius Couar. var. resol. lib. 4. capit. 19. num. 9. fiunt tamen aliqua in quattuor casibus positus per Dom. Card. Aracæl. de præcep. diui. capit. 14. Barb. de fer. cap. 3. Nauar. in Man. cap. 13. quæ parochus diligenter aduertet. † Et melius si omnimodo curet, vt omnes fideles suæ parochiæ confiteantur sua peccata, & se communicent pluries in anno, saltem semel in quolibet. per dispositionem Conc. Gener. cap. omnis vtriusq. sexus de pænit. & remiss. & iuxta decretum alterius synodus generalis Conc. Trid. sess. 14. cap. 5. in fine, & can. 8. optimum tamen esset inducere, si parochiani libenter accedunt, vt confiteantur, & communicent tertio saltem in anno, in Paschate scilicet Resurrectionis, Penthecostes, & in Natiuitate Domini. cap. & si non frequentius, de conse. dist. vnde fuit dictum in Conc. Agath. ead. dist. 2. c. seculare non esse habendos catholicos, qui

prædictis diebus non communicauerint, licet canon Generalis præallegati tex. omnis vtriusq. sexus, & Conc. Trid. non frequentates reduxerit saltem ad semel in anno, quem excedere non licet (nisi ex consilio confessoris, & parochi) si christiani haberi ipsi volunt. Quæ communicatio legitima est si ante, vel post octo dies in paschate fiat, & satisfiat præcepto per ea quæ adducit Mart. Nauar. in Man. cap. 21. num. 45. portans declarationem Eugenij quarti, vt sic saluentur, qui communicant solum feria 5. in cœna Dominiantum, & non iterum in die ipsa paschatis, licet præstet in eo sancto die communicare: & est de mente Conc. & hoc præceptum est tali die communicare in propria parochia: neque monachi, aut fratres possunt laicis ministrare, quamuis aliis diebus sit eis permillum. Mart. Nauar. eod. capit. num. 5. nisi de licentia Parochi. † Nec est de eis bene sentiendum, qui expectato tempore paschali sine legitima causa non confitentur, nec sanctam Eucharistiam accipiunt, ideo tenetur parochus tales denunciare episcopo, vt contra eos procedat iuxta ordinem ipsius c. omnis vtriusq. sexus, vt dimittentes sine consilio confessorii, & ob rationabilem causam, viuentes ab ingressu ecclesiæ arceantur, & morientes in eo statu, careant ecclesiastica sepultura, & obligatur parochus per eum tex. frequentius in ecclesia publicare hoc statutum Concilij Generalis ne quisq. ignorantie cecitate velamen excusationis assumat, & si omitat pro odium, vel voluntatem non adimplendi ad quod tenetur, de nouo etiam peccat. Nauar. ibidem num. 50. quod

30. quod in pueris nō procedit, quia ob reuerentiam tanti sacramenti tardius communicant, quousque in eis cessauerit puerile iudicium. Nauarr. num. 57. quod, & Conc. Triden. expræsit clarius quam tess. ipsius cap. omnis vtriusque, sess. 12. de sacro sanct. Euchar. sacram. can. 9. in illis
 32 peruenierint. † Item aduertatur, cum plerumque visum sit quosdam, sic diabolica natura detentos, vt non veriti sint, & proprias relinquere vxores, & ad alias partes transmigrasse, obliiti præcepti illius Domini, quos Deus coniunxit homo non separet 33. quæst. 1. cap. quos Deus, & quod peius est, alias assumunt, nec contenti tres, aut quatuor accipiant, ex quo hoc malum considerauit Synod. Triden. sess. 24. de reformat. matrim. cap. 7. Ideo non debet hoc genus hominum vagantium ad matrimonia de facili recipi, & parochus nō potest interesse nuptijs ipsorum, nisi prius facta diligēti inquisitione, eaque ad episcopum delata, licentiam faciendi ab ipso obtinuerint, cum debeant, & ipsi exteri suorum ordinariorum, & parochorum fidem habere, se non esse detentos aliquo impedimento, vel per testes idoneos probent, & cum duas vxores eodem tempore habere quis repertus est, po
 34 test sine dubio citari, quomodo sentit de fide, vel de tali sacramento matrimonij, per doctrinam Gemin. in cap. accusatus, §. sane de hēret. & concludit Arnald. Albert. de agnosc. affert. cath. & hēret. quæst. 23. & hæc est veritas quam multi impugna re nixi sunt, & tenet hoc idem, Fran. Squill. episcopus de hēret. vers.

& quod supra. Iacobus Simancas in suo Enchvrid. viola. relig. de nephar. nuptijs tit. 12. nu. 5. licet si ad sit excusatio aliqua ordinario iuri subijcitur, congerit ipsemet Simanc. in cathol. instit. tit. 40. nu. 2. & vide can. 2. eiusdem Conc. Trid. de refor. matr. sess. 24. quod est notandum. † Immo diligentia maior est adhibenda cum peregrini ad habitandum in sua parochia venerint, in præscrutando de eorum fide, religione, & qualiter diuina frequentent, sacramenta accipiant, si in parochia, de qua decesserint improbatæ, & corruptæ vitæ fuerint, etiā per examen ab ipso parochio. Quia morbida facta pecus totum corrumpit ouile, vuaque cōspecta liuorem ducit ab vua. gloss. in extrau. vas electionis, in princ. de cens. in comm. melior tex. 45. dist. c. sed illud, vers. polluitur, & cap. refertur. 1. quæst. 1. quia si cum peruerso peruerteris, psal. 17. inde dixit Apost. ad aliud. prim. ad Cor. 5. modicum fermentum totam massam corrumpit: & expedit tales, cum suspecti inuenti fuerint expelli a vicinia, immo a tota dicecesi, vt in simili casu dixit Conc. Trident. ead. sess. & tit. de reformat. matr. cap. 8. §. mulieres. & id esse parochi officium dicit Petr. de Soto. de offic. pastor. fol. 447. Ipse
 † autē parochus ex quo in ecclesia sibi assignata tempore collationis præsumitur, quod præuio examine sit approbatus, secus si multo ante fuit institut⁹, examinetur sup⁹ sacramēto penitentię, si in confessionibus audiendis sit instructus, quamuis ex ea ratione Conc. arguat eum habilem, & idoneum, & inde habeat potestatem per verbū appositum in Conc. Trid.

sess. 23. de reformatio. cap. 13. ibi pa-
 rochiale beneficiū: tamen alius pres-
 byter in scio episcopo non se intro-
 mittat, qui nō sit approbatus p̄uio
 examine, nam licet quisque in ordi-
 natione presbyteratus, acceperit cla-
 uem ordinis absoluendi a peccatis, ta-
 men requiritur approbatio, & autho-
 ritatis iuris, vel superioris, ex ipso Ge-
 nerali decreto alleg. text. cap. 15. de
 quo circa alios inferius dicemus. Cū
 sit absolutio ipsa sacerdotis sacramē-
 talis in confessione p̄stita p̄nitenti
 actus iudicialis non nudum mi-
 nisterium pronuntiandi, eodem Con-
 cil. sess. 13. de sacr. p̄nitent. cap. 6. &
 cap. 9. Martin. Nauar. in Manua. cap.
 quarto, num. 7. Petrus de Sot. de mi-
 nistr. cōfess. lect. 4. fol. 69. quia sine
 subditis in quo exerceatur, dicitur de
 35 ficere materia. Et vt plenius sacra-
 mentorum administrationem cogno-
 scat, debet scire, quæ sit differentia in-
 ter sacramentum p̄nitentiæ, & bap-
 tismi, prout docet text. eiusd. Con-
 cil. Trident. eadem sess. 14. & tit. cita-
 to, in princ. c. 2. cum in materia, & in
 forma iam diffideant Item sacerdos
 nō est iudex in baptismo, secus in p̄-
 nitentiā, similiter p̄ baptismū noua ef-
 ficimur in Christo creatura, quod
 per p̄nitentiā sine dolore non
 consequimur, & can. 2. eiusdem sess.
 ponit Dom. Cardin. Hosius de sacr.
 p̄nitent. cap. 48. Martin. Nauar. in
 Manual. cap. 22. num. 10. in fine, &
 eadem sess. cap. 9. vbi non ea contri-
 tio in baptismo, quæ in p̄nitenti-
 a, de quo optime idē Nauar. cap.
 primo num. 18. & cap. fin. nu. 60. de
 p̄nit. dist. 7. p̄nitens enim debet
 dolorem lachrymis ostendere, & est
 de conditionibus confessionis, de

p̄nit. distinc. 1. cap. quem p̄nitent,
 in princip. & in fine suspirando. 50.
 distinc. cap. in capite, quia durus dici-
 tur sermo, qui dolorem lachrymis
 non ostendit, de p̄nit. distinc. 3. cap.
 sunt plures, circa finem, & ideo con-
 tritio dicitur dolor intellectiu⁹, quia
 intrinsecus animi, & intellectus, do-
 lendo ex obiecto, propter offensam
 factam Deo, & extrinsece, & dicitur
 qualiscunque dolor peccati in-
 formatus gratia. Dom. Cardin. Ara-
 cæ. de sacram. p̄nitent. cap. 35. Do-
 min. Sot. in 4. dist. 17. quæst. 2. art. 5. &
 in psalm. 49. factæ sunt mihi lachry-
 mæ meæ panes die, ac nocte, & infra
 suo libro de sacra. latius dicemus. Itē
 baptismus tollit culpā, & p̄nā p̄-
 sentem, non autem peccata futura,
 quæ oportet per remediū sacramenti
 p̄nitentiæ remitti. Thom. Elysius
 de sacram. bapt. vers. quinto, fol. 219.
 36 Nec debet esse oblitus parochus
 de inquirendo statum suæ parochiæ,
 & episcopo visitanti denuntiare, si
 aliquis sit hæreticus, aut suspectus de
 hæresi, & male sentiēs de fide catho-
 lica, & christiana religione, aut fortile-
 gus, vel hæreticis adhærens, & in hoc
 diligenter est inuigilandum, estque
 forma tradita episcopo per se, aut a-
 lium honestum, & idoneum (quem
 parochū maxime iudicamus) de his
 inquirendis, cap. excōmunicamus. §.
 adiicimus, de hæret. Nam, & episco-
 pus, si est remissus in p̄gando dice-
 cesim suam hæretica prauitate, idq.
 iudicijs certis aparuerit, ab episcopa-
 li officio deponendus est eod. cap. ex-
 comunicamus. §. fin. hæc q. in visita-
 tionibus adimpleri expresse cauetur.
 eodem Concil. session. vigesima-
 quarta, de reformation. general.
 cap. 3.

37 c. 3. §. visitationū aut. † Idem si sint
 vsurarii, blasphemī, sacrilegi, excom-
 nicati, non curantes venire ad veniā,
 & viam salutis, scandalosi, infidiosi,
 incorrigibiles, notoriiq. peccatores.
 c. 1. de offic. ordin. quibus publicis nō
 debet administrare sacramentū Eu-
 charistiæ. Mart. Nauar. in Man. c. 21.
 nu. 55. (vbi quando dicatur notoriū,
 per sententiam, vel confessionem in
 iure, vel euidentiam rei, quæ nulla
 tergiversatione celari potest, quia si
 publica est malitia delicti, publica de-
 bet esse reprehensio, vt in alio simili
 dicit idem Nauar. eod. Man. cap. 27.
 num. 240. & num. 241.) adulteri, con-
 cubinari, contra quos possit episco-
 pus procedere iuxta formam sacrorū
 canonum, & sacri Conc. Tri. sess. 24.
 de reform. matr. c. 8. cum prudentia,
 vt nihil intendat, nisi peccata, & ma-
 la corrigere, hominesq. ad veram sa-
 lutis viam perducere, quod facillime
 præstatur, si omnes frequentationē
 cultus diuini, & ecclesiarum conti-
 nuent, ex quo maxime augetur Reli-
 gio christiana. † Ideo officium ipsius
 met parochi erit denunciare, si ijdem
 parochiani diebus dominicis, & festi-
 uis conueniant in ecclesia parochia-
 li, ad quam conuenire sæpius debent
 ad Missas, verbum Dei, & alia diuina
 audienda: Idē in c. 2. de paroch. ordi-
 natum erat, vt in talibus diebus pres-
 byter parochialis interrogarent, si in
 sua ecclesia esset alienus parochia-
 nus, qui proprio parochio contem-
 pto venerit, vt episcopus possit eos
 monere vt frequentent suas eccle-
 sias parochiales. ex decreto Concil.
 Tri. sess. 12. de obseru. & euit. in cele-
 brat. Miss. & sess. 24. de reform. gen.
 cap. 4. §. moneatq. episcopus, sed de

modo, per excommunicationem, di-
 ctum est supra c. proximo num. 30.
 39 † Singulis item annis, cuiuslibet pa-
 rochi munus est ad superiorem suū
 accedere, ab eoq. accipere notulam
 casuum reseruatorum a sede Apосто-
 lica, & ab eodemmet, & in quibus ex-
 communicatio ipso facto incurritur,
 denunciaret, & declaret suis paro-
 chianis, ad hoc vt euitent maxime
 contentos in bulla in cœna Domini
 Sanctissimi Dom. Nostri Dom. Gregor.
 XIII. Pont. Max. & in Constitutionibus
 sacris, in Conc. Tri. Item in
 Constitutionibus synodalibus. Nam
 decet omnes Christianos sic manere
 vt peccata euitent, & semper mentē
 dirigant, ad quæ præuia sunt ad ip-
 sam salutem, non autem perseueran-
 tes in peccatis vt per modum peni-
 tentes, & postea redeuntes. Iacob.
 cap. quarto petitis, & non accipitis,
 eo quod male petitis, & in concu-
 piscentiis vestris infumatis, vnde
 maiora peccata maioribus remanent
 40 tollenda superioribus. † Ex institu-
 tione enim antiquissimorum Pa-
 trū factum est, vt episcopus, qui spe-
 culator est suæ diocesis, habeat pote-
 statem reseruandi sibi aliquos casus
 in foro conscientie, vt opportunius
 iudicabit expedire saluti suorum, id
 namque multum pertinet ad disci-
 plinam populi christiani, vt quæ-
 dam atrociora, & grauiora crimi-
 na, a summis solum sacerdotibus
 absoluerentur, & id ad edificationem
 non autem ad destructionem, sessio.
 decimaquarta. eiusdem Concil. Tri-
 dent. de sacram. penitent. capit. 7. &
 can. 11. scribit Martin. Nauar. in
 Man. cap. 27. nu. 254. cum seq. & dixi
 Inpra lib. 1. c. 19. nu. 4. & 5. quomo. lo

Q 3 autem

autem in his peccatis reseruatis gere
re se debeat confessarius, itē pænites.
ponit idem Nauar. de pæn. dist. 5. c.
consideret §. cautus. nu. 9. cum plur.
41 sequent. & in Man. c. 26. nu. 6. † Et
ex prædictis satis clarum est, quod pa
rochus non debet admittere alienū
parochianū, maxime ad sacramenta,
& præsertim ad pænitiā, id enim
nullo permittitur iure. Namq. nulli⁹
momenti redditur absolutio, quā sa
cerdos in eum profert, in quem ordi
nariam, aut delegatam non habet po
testatem iuxta not. in cap. si episco
pus de pæn. in 6. & eod. c. 7. Concil.
Tri. & supra est dictum: Proprius. n.
pastor, qui cognoscit oues suas, de
bet eis mederi, cum ex multis nota sit
patientis infirmitas, nam principalis
inter alia est potestas, vt confessarius
suum exerceat in unum. Nau. in Man.
c. 4. n. 1. & 4. vt sciat omnino a quibus
potestatem absoluendi habet, & a
quibus non habet. vbi dicit grauiter
peccare exponentem confessarios
ignorantes, vel expositos tolerare de
pænit. dist. 6. in prin. Qui vult confi
teri peccata sua, vt inueniat gratiam,
quærat sacerdotem scientem ligare,
& soluere. in quo episcopi aduertant
qui suis de confessariis providere, de
42 bent. † Est enim proprius parochus
(pro tex. in cap. omnis vtriusq. sexus
de pænit. & remis.) cui ex proprio
officio, & iurisdictione incumbit cu
ra animarum ipsius parochiæ sibi cō
missæ, & iudex in foro pænitiæ,
quia statim collato sibi a superiore
parochiali beneficio dicitur proprius
parochus iure diuino. Domin. Sot. in
4. dist. 18. quæst. 4. ar. 2. & supr. eod. c.
nu. 1. ideo ex communi omnium re
solutione in c. omnis alleg. propter 44
fui rationem dixit Mart. Nau. de pæ
nit. dist. 6. c. placuit. num. 81. quod si
cut parochiani tenetur confiteri pa
rocho, ita parochus eodem iure pa
rochianorum suorum confessiones
audire tenetur. Vnde sine ipsius licē
tia nemini licet alium adire, vel quod
ab aliis non obtinuerit, qui potestate
habent, per Nauar. eod. c. 4. in princ.
sic enim adimpletur illud Christi p̄
ceptum. Ioan. capit. 10. de pascendis
ouibus. sic medicus sui infirmi saluti
studet, & inuigilat, eodē modo paro
chus medicus spiritualis, vt sciat oleo
diuinæ misericordiæ, vel vino diui
næ iustitiæ pænitentem emollire, de
sperantem erigere, pusillanimum cō
fortare, de pænit. dist. 6. c. 1. §. cogno
to itaque crimine. Nau. ibid. §. caueat
43 num. 32. † Et ex eo vt dictum est su
pra. nu. 34. ipsa absolutio, quæ in fo
ro pænitiæ tribuitur, non est nu
dum ministerium, vt multi falso sen
tiebant, sed est ad instar actus iudicia
lis, & sic iudicatur, ex doctrina sanctę
matris ecclesiæ sess. ibidem adducta.
14. de confess. c. 6. §. quamuis, & in
can. 9. Si quis dixerit absolutionem sa
cramentalem sacerdotis, non esse
actum iudicalem, sed nudum mini
sterium, anathema sit. & Nauar. eod.
c. 4. n. 7. sicut iurisdictione in vassallos,
& subditos fertur, supra quos per sē
tentiam diffinitur negotium iudicia
liter: Vnde si quis confiteatur alicui
sacerdoti, etiam bonæ, & perfectæ vi
tæ, sed ab ecclesia non est ei data ta
lis iurisdictione in eum, nulla est absolu
tio, & nullum sacramentum, optime
Petrus de Soto post alios, & q̄ supra
diximus, in tract. de instit. Sacerd. de
min. confess. lect. 5. §. solus sacerdos.
44 & c. † Sed vagabundorum parochus
dicitur

dicitur quisq. presbyter parochialis, vbi ipsi extiterint, quia non habent domicilium proprium, & ideo ibidē fortiantur, quousq. in dicta parochia steterint, ex eo dicti vagabundi, cum lares certos non habeant: Abb. in c. si. de for. comp. differentes a peregrinis, qui, vt plurimum cum licentia vadunt, sin autem secus, aut sunt per transitum, & nequeunt, si per maiorem partem anni, & possunt illi parochio, in cuius parochia inueniuntur: scribunt Doct. in dict. cap. omnis vtriusq. sexus, & Gaiet. quem refert. D. Sot. alleg. q. 4. ar. 2. resoluit ad plenum hoc dubium, ex declaratione facta viuæ vocis oraculo ab Eugen. 4. viatores vbi se inuenerint in paschate, illi parochio sint obligati, tanquam incolatum habentes circa sacramenta pœnitentiæ, & Eucharistiæ, quod est notandū; † Est et inquirendum si quilibet parochus, & curā animarum habens, pœnes se habeat transumptum bullæ solitæ legi in cœna Domini; S. D. N. vt illa diligenter visa, & attenda, & sciat in quibus potestas sua extenditur, vel non, & quos ligatos inuenerit ad Sedem apostolicam mitta t, ad monendo, non desperando) Quilibet enim vltra curatos ad cōfessionis audiendas deputatus habere dictum trāsumptum obligatur, ex præcepto eiusdē bullæ de mandato D. N. §. præcipimus, ne ignorantia reſeruatiōis prætereundere possit, cum absoluere a prædictis ibidem contentis, sententia sit excommunicationis, vt in §. seq. cautum est. † Tenetur in super parochus visitare infirmos in sua parochia, quando sunt, eosq. consolari, vt cum patientia tolerant meditando passionem D. N. Iesu Chri-

sti, paupere adiuuare, nam legitur, nō te pigeat visitare infirmum. Eccl. c. 7. & Dominus inquit c. 25. Matth. infirmus eram, & visitastis me, & si oēs tenentur ad opera misericordiæ, multo fortius curam animarum habētes, quæ si Christianus impleuerit, morte nō morietur, sed vita viuet, alias morte morietur, & sanguis eius in ipso erit, teste Propheta Ezech. c. 18. ab ipsis enim parochis debent expectari merita vitæ, & bona exempla, iuxta notata in Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 14. & misericordia dicitur maxima virtus, immo omnium virtutum dirigens ad proximum. Nauar. in suo Manu. cap. 24. num. 2. 47 vide supra lib. 1. c. 30. num. 29. † Postremo est aduertendum ab episcopo, seu alio visitante, vt in examinatione vitæ parochi de statu suo principali, non solum de ecclesia, non debet in publico coram populo examinare eum, ne vituperetur ecclesiasticum ministerium, si vitia forsan publici carentur, aliter non paterno amore diceretur procedi, sed occidendi. cap. diaconi. 93. dist. non excoriando, ne ecclesia lamentetur, quod viduata pastoribus, filios non generat: Aluar. Pelag. de plant. eccl. lib. 2. cap. 8. & sic debet esse officium veri pastoris, cum episcopi pastores, non percussores dati sint. sess. 13. Conc. Trid. de reform. cap. 1. quæst. 3. cap. 5. omnes. vbi patres appellantur. q. 6. cap. 1. sacerdotes sess. 25. eiusd. Concil. Tri. de refor. gen. cap. 7. sunt nempe laici clericis infesti, 6. quæst. 7. c. 23. Discite prælati subditorum matres esse debere, non dominos, stude, quod correctio sit paterna, non tyran-

tyrannica maxime in peccatis carnis debet episcopus velare quantum potest, si tamen correctio speratur, Do. Pauli de visit. 1. part. q. 1. nu. 50. rationem assignat Dom. Cardin. de Turr. Crem. in cap. licet plerumque. 40. dist. quare peccata sacerdotum sint dulciter, & cum mansuetudine corrigenda, & non dura reprehensione, quo modo peccatum ipsius parochi non vergat in periculum fidei, & in aliorum evidentem damnationem; tunc, utique esset ei in facie resistendum, exemplo Apost. ad Gal. 2. dixi supra lib. primo capitulo quarto, numero decimo quinto, vel si post correctionem factam in prima visitatione, se indignum reddidit, non acquiescendo in vite
 48 mutatione. † Et si ipsum parochum, aut alios presbyteros inuenerit non celebrare continuo, admoneat, & corripiat, cum semper diebus festiuis obligentur, & tam frequenter, quod suo muneri satisficiant. sess. 23. Concil. Trident. de reformat. cap. 24. §. curre episcopus, & in aliis diebus secundum rationem decimarum, & stipendiis, Domin. Sot. in quarto, distinct. 13. quæst. 2. art. 2. vers. dubium autem. Petrus de Soto de instit. sacerdot. lect. 13. in fine. de sacr. Eucharist. Marti. Nauar. in Man. cap. 25. nu. 88. vers. 21. remouendo ab usum quorundam non lentiù dicere Missam, nisi certa pecunia soluatur, & minus non possit accipi, quod est contra voluntatem magni illius viri, qui statutum superinde emanarat: & prohibitum expresse dicit idem Martin. Nauar. in Man. cap. 23. num. 106. & monendi sunt ut in celebrando applicent valorem Missæ satisfactoriis, pro quibus principaliter celebrare, & orare debet, non

ut multi faciunt pro vna Missa accipere duplicem panem, siue duas pithantias. ut dicit ipsemet Nauar. eo. c. 25. 49 n. 111. vers. 35. cum seq. † Monendo item, ut cessent a peccatis, ne celebrantes aliis, scandalum fiant, & intelligant se suæ vitæ puritate suis precibus, & Missis plurimum Christi fidelibus prodesse posse, cum Deus voluntatem timentium se faciat: non tamen negamus, quod, quoad essentialia Missæ, & quando opus operatum, in pari sit Missa boni, & mali sacerdotis. cap. intra, prima. quæstio. prima, sunt dicta eiusd. Nauar. ipso, cap. 25. num. 78. & 79. ex ea ratione, quia ministri ecclesiæ in sacramentis, non agunt virtute propria, sed in virtute Christi. S. Thom. lib. 4. contra gent. cap. 77. D. Cardin. de Turr. Crem. in sum. eccl. lib. 1. cap. 99. nã, & si Deus sacramenta det etiam per malos ministros, ipsam tamen gratiam, dat per seipsum. S. August. de baptis. 5. cap. 23. prima quæstio. 1. cap. multi. cum sequen. sess. 7. Concil. Trident. de sacr. in gen. cap. 11. & sessio. 14. de sacramen. pœnitent. cap. 6. tangit Martin. Nauar. in cap. primo. §. sacerdos, in princ. vers. contra, de pœnit. distinct. 6. † Ex quo ad propositum dicebat Dominic. Sot. in 4. distinct. 4. ar. 5. Ministros ecclesiæ bifariam posse dici malos. Primo quibus deest essentia sacramenti, ut si non sint sacerdotes, celebrando non possunt consecrari, aut absoluere, aut si ministrent sine intentione faciendi, quod facit ecclesia, quæ intentio de necessitate requiritur. eadem sessio. septima, de sacr. in gen. cano. 11. vbi notat. Aut secundo sunt mali extra essentiam sacramenti, sed per deprauiatos

uatos mores, & si sunt publici, (licet non impediunt effectum sacramēti) non licet audire, quia facilius bonorum preces audiuntur. gloss. in cap. remissionem, prima quæstio. prima, ex quibus S. Thom. citato c. 77. excludit tres principales errores. Primo dicentium, quod omnes boni fideles habent potestatem sacramenta dispensandi. Secundo asserentium, quod nulli mali sacerdotes habent potestatem sacramenta dispensandi. Et tertio reprobatur error tenentium, quod omnis potestas spiritualis a Christo ecclesiæ ministris data; sit iã euacuata propter malitiam ipsorum

& hæc sunt notanda. Et pro materia notandum etiã, quod parochus prouisus de beneficio curam animarum habente, uel de ecclesia parochiali ultra professionem fidei, debet iurare, & se obligare de residendo in dicta ecclesia parochiali, & beneficio curato, ex Constit. Pij. Pont. Max. incip. inter multiplices curas, 1563. de quarum ecclesiarum collatione tradit Pius Quintus similiter Pont. Max. in constitutione in conferendis 1566. an. 2. Vnde opportune subnectimus titulum de residentia parochorum, cum iam præsentis cap. materia latius sit tractata, &c.

DE RESIDENTIA PAROCHORVM, ET curatorum in Ecclesijs parochorum, & curatis.

CAP. QVARTVM.

SVMMARIVM.

2 Christus uult pastores habere curam animarum. 2 Ecclesia parochialis, & curata cui debet committi. 3 Sacerdos curatus non potest deseruire per substitutum. 4 Parochi, & curati non residentes, quibus poenis afficiantur.	5 Decreta de residentia curatorum sunt publicanda. 6 Parochus si uult abesse pro tempore quid uult, aut debet facere. 7 Dispensari super quibus casibus possit de non residendo. nu. 8. 9. 10 Dispensationem habens de non residendo, debet eam ostendere episcopo.

Quamuis in primo lib. cap. 15. num. 18. & num. 19. & supra, cap. primo, nu. 14. cap. 2. num. 7. cap. 3. num. 5. & in fine aliqua sint dicta de residentia parochorum, & curatorum, de quibus alijs in ecclesijs cathedralibus, & collegiatis intitulatis, at-

tamen cum res sit maximi momenti, dubium fuit si quando liceat abesse, vel cum dispensatione, ideo dignum fore visum fuit, sub particulari capite aliqua dicere, ut generalis subiiciatur clausula, quæ omnes casus comprehendat, dicit gloss. in Rubri. ff. de Regulis iuris, ut sic facilius reddatur